

ВЕРХОВНИЙ СУД
Касаційний кримінальний суд

АНАЛІЗ
стану здійснення судочинства
судами кримінальної
юрисдикції
у 2017 році

Відділ аналізу судової статистики судів кримінальної юрисдикції
правового управління (ІІІ) департаменту аналітичної та правової роботи Верховного Суду

16 березня 2018 р.

З М І С Т:

№ з/п	Найменування розділів	Сторінки
1	1. Загальні показники надходження до судів України справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення. Навантаження на суддів	3-4
2	2. Загальні показники стану здійснення судочинства судами кримінальної юрисдикції	4-6
3	3. Розгляд кримінальних проваджень (справ)	6-27
4	3.1. Розгляд кримінальних проваджень (справ) місцевими загальними судами	6-8
5	3.2. Оперативність розгляду місцевими загальними судами кримінальних проваджень (справ)	9-11
6	3.3. Розгляд клопотань, скарг, заяв під час досудового розслідування та судового розгляду	11-13
7	3.4. Апеляційний розгляд кримінальних проваджень (справ)	13-16
8	3.5. Касаційний розгляд кримінальних проваджень (справ)	16-19
9	3.6. Перегляд Верховним Судом України судових рішень у кримінальних провадженнях і справах про адміністративні правопорушення	19-20
10	3.7. Розгляд загальними судами кримінальних проваджень (справ) про злочини, вчинені неповнолітніми чи за їх участю	20-22
11	3.8. Розгляд загальними судами кримінальних проваджень (справ) про злочини, вчинені організованими групами та злочинними організаціями	22-23
12	3.9. Склад та структура засуджених осіб, види покарання	23-27
13	4. Розгляд загальними судами справ про адміністративні правопорушення	27-36
14	4.1. Розгляд загальними судами справ про порушення Правил дорожнього руху	33-36
15	5. Звернення до виконання рішень судів кримінальної юрисдикції	36-37

АНАЛІЗ СТАНУ ЗДІЙСНЕННЯ СУДОЧИНСТВА СУДАМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ У 2017 РОЦІ (за даними судової статистики)¹

1. ЗАГАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ НАДХОДЖЕННЯ ДО СУДІВ УКРАЇНИ СПРАВ І МАТЕРІАЛІВ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА ТА ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ. НАВАНТАЖЕННЯ НА СУДДІВ

Упродовж 2017 року² згідно з даними Державної судової адміністрації України (далі – ДСА), Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ (далі – ВССУ) та Верховного Суду України (далі – ВСУ) на розгляд до загальних місцевих і апеляційних судів, ВССУ та ВСУ **усього надійшло 1 млн 943,4 тис. [1 млн 772,4 тис.]³** справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що порівняно з 2016 р. на 9,7 % більше; із них справ і матеріалів *кримінального судочинства* – 1 млн 188,8 тис. [1 млн 89,5 тис.], що більше на 9,1 %.

У томі числі до **місцевих загальних судів** у 2017 р. на розгляд надійшло усього 1 млн 686,4 тис. [1 млн 564,2 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що на 7,8 % більше, ніж у 2016 р. У тому числі справ і матеріалів: *кримінального судочинства* – 954 тис. [894,3 тис.], що на 6,7 % більше; *про адміністративні правопорушення* – 732,4 тис. [669,9 тис.], що на 9,3 % більше.

До кожного судді місцевого загального суду з розрахунку чисельності суддів за штатним розписом (за умови повної штатної укомплектованості) щомісяця у середньому мало б надходити на розгляд по 20 [18,5] справ і матеріалів кримінального судочинства та по 15,3 [13,8] справ і матеріалів про адміністративні правопорушення. Проте із розрахунку наявної чисельності суддів до кожного працюючого судді місцевого загального суду щомісяця у середньому надходило (із урахуванням залишків справ і матеріалів за попередній рік) по 31,8 [22,4] справ і матеріалів кримінального судочинства та по 24,4 [16,7] справ і матеріалів про адміністративні правопорушення.

¹ Опрацьовано статистичні дані Державної судової адміністрації України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Верховного Суду України.

² Статистичні показники за 2017 р. (як і показники за 2016 р.) відображено без урахування статистичних даних розгляду справ і матеріалів місцевими судами АР Крим, м. Севастополя, деякими судами Донецької та Луганської областей.

³ Тут і далі у квадратних дужках наведено відповідні дані за 2016 р.

До **апеляційних загальних судів** у 2017 р. на розгляд надійшло усього 244,8 тис. [194,3 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що на 26 % більше, ніж у попередньому році. У тому числі справ і матеріалів: *кримінального судочинства* – 222,6 тис. [181,3 тис.], що на 22,8 % більше; *про адміністративні правопорушення* – 22,2 тис. [майже 13 тис.], що на 71 % більше.

Щомісяця у середньому кожний суддя апеляційного загального суду (із розрахунку чисельності суддів за штатним розписом та повної укомплектованості суду) мав би отримувати на розгляд по 16,9 [10,4] справ і матеріалів кримінального судочинства та по 1,7 [0,7] справ і матеріалів про адміністративні правопорушення. Однак із розрахунку наявної чисельності суддів до кожного працюючого судді апеляційного загального суду щомісяця у середньому надходило (із урахуванням залишків справ і матеріалів за попередній рік) по 28,9 [19,7] справ і матеріалів кримінального судочинства та по 2,9 [1,4] справ і матеріалів про адміністративні правопорушення.

До **ВССУ** у 2017 р. усього надійшло 11,7 тис. [13,3 тис.] касаційних скарг, справ, заяв і клопотань кримінального судочинства, що на 12 % менше порівняно з 2016 р.

До кожного працюючого судді Судової палати у кримінальних справах ВССУ із розрахунку наявної чисельності суддів щомісяця у середньому надходило (із урахуванням залишків справ і матеріалів за попередній рік) по 42,7 [31,9] справ і матеріалів.

До **ВСУ** у 2017 р. усього надійшло 479 [513] заяв, справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що на 6,6 % менше порівняно з 2016 р. У тому числі заяв, справ і матеріалів *кримінального судочинства* – 455 [496].

До кожного працюючого судді Судової палати у кримінальних справах ВСУ із розрахунку наявної чисельності суддів щомісяця у середньому надходило по 7,3 [7,8] справ і матеріалів.

2. ЗАГАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ СТАНУ ЗДІЙСНЕННЯ СУДОЧИНСТВА СУДАМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ

У 2017 р. **місцеві загальні суди** по першій інстанції усього розглянули (із урахуванням повернутих, витребуваних) 1 млн 641 тис. [1 млн 522,3 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що на 7,8 % більше порівняно з 2016 р. У тому числі справ і матеріалів: *кримінального судочинства* – 919,3 тис. [873,6 тис.], що на 5,2 % більше; *про адміністративні*

правопорушення – 721,7 тис. [648,6 тис.], що на 11,3 % більше.

Минулого року **апеляційні загальні суди** за апеляціями та апеляційними скаргами розглянули 239,8 тис. [191,2 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що порівняно з 2016 р. на 25,5 % більше. У тому числі справ і матеріалів: *кримінального судочинства* – 218,3 тис. [179,1 тис.], що на 21,9 % більше; *про адміністративні правопорушення* – 21,6 тис. [12,1 тис.], що на 77,8 % більше.

ВССУ упродовж 2017 р. закінчив провадження (із урахуванням повернутих, переданих і розглянутих по суті) майже у 11 тис. [12,8 тис.] касаційних скарг, справ, заяв і клопотань кримінального судочинства, що на 14,4 % менше, ніж у попередньому році.

ВСУ закінчив провадження (із урахуванням повернутих, відмовлених у допуску, розглянутих по суті) у 433 [513] справах і матеріалах кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що на 15,6 % менше порівняно з 2016 р.

Протягом 2017 р. зменшилась як кількість, так і частка осіб, стосовно **яких в апеляційному порядку скасовано і змінено** вироки місцевих загальних судів. Так, кількість таких осіб становила 8,3 тис. [9,1 тис.], що на 9,3 % менше, ніж у 2016 р.; їх частка від кількості осіб, щодо яких ухвалено вироки місцевими загальними судами, – 9,2 % [10,5 %].

У **касаційному порядку скасовано і змінено судові рішення у кримінальних справах** стосовно 1 тис. [1,6 тис.] осіб, що на 34,3 % менше. У тому числі скасовано і змінено *вироки місцевих та апеляційних загальних судів* стосовно 457 [780] осіб, що на 41,4 % менше; їх частка від кількості осіб, стосовно яких у 2017 р. ухвалено обвинувальні та виправдувальні вироки місцевими загальними судами, становила 0,5 % [0,9 %]. Із них вироки місцевих та апеляційних загальних судів *скасовано* щодо 376 [644] осіб; *змінено* вироки стосовно 81 [136] особи.

Кількість осіб, стосовно яких **ВСУ** за заявами про перегляд судових рішень у кримінальних справах **скасовано і змінено** такі рішення, становила 11 [13] осіб, що менше на 15,4 %.

У 2017 р. на 41,8 % збільшилася кількість **скасованих і змінених** в апеляційному порядку постанов, винесених місцевими загальними судами **у справах про адміністративні правопорушення**, – 7 тис. [майже 5 тис.]. Їх частка від загальної кількості винесених місцевими загальними судами постанов у справах про адміністративні правопорушення також збільшилась і становила 1,2 % [0,9 %]. Із них *скасовано* постанов щодо 6 тис. [3,5 тис.] осіб; *змінено* – стосовно 1 тис. [1,4 тис.] осіб.

За статистичними даними ДСА відсоток справ і матеріалів *кримінального судочинства*, загальний термін проходження яких у місцевому загальному суді

триває понад 1 рік, у 2017 р. становив 21,6 %; *про адміністративні правопорушення* – 2,9 %. В апеляційному загальному суді цей показник становив: *справи і матеріали кримінального судочинства* – 7,6 %; *про адміністративні правопорушення* – 1,3 %.

3. РОЗГЛЯД КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ (СПРАВ)

3.1. Розгляд кримінальних проваджень (справ) місцевими загальними судами

У 2017 р. згідно зі статистичними даними ДСА на розгляді місцевих загальних судів по першій інстанції **перебувало** 1 млн 21 тис. [943,3 тис.] матеріалів кримінального провадження та кримінальних справ, інших матеріалів, що на 8,3 % більше, ніж у 2016 р.

У тому числі у провадженні перебувало: 173,8 тис. [147,5 тис.] матеріалів кримінального провадження та кримінальних проваджень (справ), що надійшли до суду з обвинувальним актом, що на 17,8 % більше; постанов щодо звільнення від кримінальної відповідальності (за справами без обвинувальних висновків) – 3,5 тис. [2,6 тис.], що на 34,5 % більше; матеріалів про застосування примусових заходів виховного характеру щодо неповнолітніх – 452 [474]; матеріалів про застосування примусових заходів медичного характеру – 1,2 тис. [967]; клопотань, подань слідчих органів – 606,5 тис. [504,8 тис.], що на 20,2 % більше; скарг на дії слідчих органів – 99,9 тис. [89,7 тис.], що на 11,4 % більше; заяв про відвід суддів – 15,1 тис. [13,8 тис.], що на 10 % більше; подань, клопотань у порядку виконання судових рішень – 117,8 тис. [180,7 тис.], що на 34,8 % менше; матеріалів про надання міжнародної правової допомоги – 1,2 тис. [1,1 тис.], що на 11,2 % більше; справ про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами – 1,7 тис. [1,7 тис.]; справ про відновлення втрачених матеріалів – 70 [83]; скарг потерпілих, що надійшли до суду у порядку ст. 27 КПК 1960 р., – 3 [7].

Місцеві загальні суди **закінчили провадження** у 919,3 тис. [873,6 тис.] справ, провадженнях і матеріалах, або 90 % [92,6 %] від тих, що перебували на розгляді. У тому числі закінчено провадження у 107,2 тис. [100,8 тис.] кримінальних справ, що на 6,4 % більше, або 61,7 % [68,3 %] від кількості тих, що перебували на розгляді місцевих загальних судів.

Із **прийняттям судового рішення** місцеві загальні суди розглянули 864,1 тис. [810,8 тис.] кримінальних справ і матеріалів, що на 6,6 % більше порівняно з попереднім роком, або 94 % [92,8 %] від кількості справ і матеріалів, провадження в

яких закінчено.

Обвинувальний чи виправдувальний вирок місцеві загальні суди ухвалили у 84,3 тис. [79,8 тис.] справ, що на 5,6 % більше, ніж у 2016 р., або 78,6 % [79,2 %] від кількості тих справ, провадження в яких закінчено. Виправдувальні вирокі ухвалено стосовно 877 [895] осіб, що на 2 % менше; їх частка від кількості всіх осіб, щодо яких ухвалено вирокі, становила 1 % [1,1 %]. У тому числі у справах публічного обвинувачення виправдувальні вирокі ухвалено стосовно 868 [884] осіб.

Із **закриттям кримінального провадження** місцеві загальні суди розглянули 17,5 тис. [14,8 тис.] справ, що на 18,7 % більше порівняно з 2016 р.; їх частка від кількості тих справ, провадження в яких закінчено, становила 16,4 % [14,7 %].

За **нововиявленими обставинами** у провадженні місцевих загальних судів перебувало 1,7 тис. [1,7 тис.] справ, що на 0,7 % більше, ніж у 2016 р.; закінчено провадження у 1,3 тис. [1,4 тис.] справ, із них: заяву задоволено із скасуванням вироку й ухваленням нового вироку – у 19 [31] справах, задоволено заяву із скасуванням ухвали і постановленням нової ухвали – у 118 [98] справах.

Станом на 1 січня 2018 р. місцеві загальні суди не розглянули 101,8 тис. кримінальних справ і матеріалів, або 10 % [7,4 %] від загальної кількості тих, що перебували у провадженні протягом 2017 р.; із них кримінальних справ – 66,6 тис., або 38,3 % [31,7 %].

У **структурі кримінальних справ**, які були розглянуті місцевими загальними судами з ухваленням вироку, найбільшу частку, як і в попередньому році, становили справи про вчинення злочинів проти власності (статті 185–198 Кримінального кодексу України (далі – КК)) – 52 % [53,3 %] від усіх розглянутих місцевими загальними судами справ із ухваленням вироку, або 43,8 тис. [42,5 тис.] таких справ;

– справи про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (статті 305–320 КК) – 15 % [12,7 %], або 12,6 тис. [10,1 тис.];

– справи про злочини проти життя та здоров'я особи (статті 115–145 КК) – 8,8 % [9,9 %], або 7,4 тис. [7,9 тис.];

– справи про злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту (статті 276–292 КК) – 5,8 % [5,9 %], або 4,9 тис. [4,7 тис.];

– справи про злочини проти громадської безпеки (статті 255–270¹ КК) – 4,4 % [3,6 %], або 3,7 тис. [2,9 тис.];

– справи про злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини) (статті 402–435 КК) – 3,7 % [3,6 %], або 3,1 тис. [2,8 тис.];

– справи про злочини проти громадського порядку та моральності (статті 293–304 КК) – 1,8 % [1,9 %], або 1,5 тис. [1,5 тис.];

– справи про злочини проти правосуддя (статті 371–400 КК) – 1,7 % [1,9 %], або 1,4 тис. [1,5 тис.];

– справи про злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян (статті 338–360 КК) – 1,6 % [1,5 %], або 1,3 тис. [1,2 тис.];

– справи про злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, (статті 364–370 КК) – 1,2 % [1,3 %], або 1 тис. [1,1 тис.];

– справи про злочини у сфері господарської діяльності (статті 199–233 КК) – 1,2 % [1,2 %], або 989 [976];

– справи про злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина (статті 157–184 КК) – 1 % [1,2 %], або 836 [960];

– справи про злочини проти довілля (статті 236–254 КК) – 0,9 % [0,8 %], або 772 [613];

– справи про злочини у сфері охорони державної таємниці, недоторканості державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації (статті 328–337 КК) – 0,4 % [0,5 %], або 319 [383];

– справи про злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи (статті 152–156 КК) – 0,2 % [0,3 %], або 204 [236];

– справи про злочини проти основ національної безпеки України (статті 109–114¹ КК) – 0,1 % [0,09 %], або 108 [75];

– справи про злочини проти безпеки виробництва (статті 271–275 КК) – 0,1 % [0,08 %], або 83 [66];

– справи про злочини проти волі, честі та гідності особи (статті 146–151 КК) – 0,1 % [0,1 %], або 75 [89];

– справи про злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку (статті 361–363¹ КК) – 0,04 % [0,03 %], або 31 [24];

– справи про злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку (статті 436–447 КК) – 0,02 %, або 13 [0] справ.

У 2017 р. **потерпіло від злочинів** 64,3 тис. [64,6 тис.] фізичних осіб, із них: жінок – 27,9 тис. [28 тис.], чоловіків – 36,4 тис. [36,6 тис.], неповнолітніх – 1,8 тис. [1,8 тис.]. Завдано матеріальної та моральної шкоди 54,4 тис. [54,2 тис.] осіб (84,6 % [83,8 %] від кількості усіх потерпілих від злочинів осіб) на загальну суму 1 млрд 19 млн 141 тис. грн.

3.2.Оперативність розгляду місцевими загальними судами кримінальних проваджень (справ)⁴

Оперативність розгляду місцевими загальними судами кримінальних проваджень (справ) упродовж 2017 р. порівняно з попереднім роком погіршилася. Так, на 26,2 % збільшилася кількість справ, **розглянутих з порушенням строків**. Кількість таких справ становила 6,6 тис. [5,3 тис.]; їх частка від кількості справ, провадження в яких закінчено, також збільшилася – 6 % [5 %].

Найбільший відсоток закінчених провадженням кримінальних справ із порушенням строків протягом минулого року зафіксовано у місцевих загальних судах областей: Рівненської – 13,3 % [14,7 %] від кількості усіх розглянутих кримінальних справ місцевими судами цієї області; Закарпатської – 11,8 % [7,6 %]; Кіровоградської – 10,2 % [9,2 %]; Житомирської – 9,2 % [8,7 %]; Черкаської – 9,2 % [6 %]; Сумської – 8,8 % [6,1 %]; Львівської – 7,2 % [5,4 %]; Одеської – 7 % [7,6 %] та міста Києва – 7,2 % [6,6 %].

Найменший відсоток таких справ спостерігався у місцевих загальних судах областей: Чернівецької – 0,9 % [0,5 %]; Харківської – 3,1 % [1,3 %]; Запорізької – 3,1 % [2,3 %]; Полтавської – 3,7 % [1,8 %].

Упродовж 2017 р. значно збільшилась як кількість, так і частка **нерозглянутих кримінальних справ**. Так, станом на 1 січня 2018 р. місцеві загальні суди не розглянули 59,4 тис. [40,2 тис.] справ (за винятком тих, провадження в яких зупинено), що на 47,5 % більше, ніж у 2016 р.; їх частка від кількості справ, що перебували на розгляді, становила 34,1 % [26,9 %]. Зокрема, у строк **понад 6 місяців** (без урахування справ, провадження в яких зупинено) залишилися нерозглянутими 12,9 тис. [8,1 тис.] справ, що на 59,1% більше; проте їх частка від кількості тих, що перебували на розгляді, зменшилася – 7,4 % [10,5 %]. Із них **понад 1 рік** у провадженні місцевих загальних судів перебувало 8,9 тис. [7,8 тис.] справ, що на 14,2 % більше, або 5,1 % [5,2 %]; **понад 2 роки** – 4,5 тис. [2,2 тис.] справ, що у 2 раза більше, або 2,6 % [1,5 %]. Найбільший відсоток нерозглянутих понад 2 роки кримінальних справ зафіксовано у місцевих загальних судах областей: Одеської – 6,2 % [4 %] від кількості тих, що перебували на розгляді, Житомирської – 4,1 % [2,3 %], Закарпатської – 3,9 % [2,6 %], Харківської – 3,8 % [2,4 %], Львівської – 3,5 % [2,4 %], та м. Києва – 5,1 % [2,6 %].

Минулого року відбулося збільшення як кількості справ, так і кількості **осіб, які трималися під вартою і рахувалися за судами понад 6 місяців**. Так, станом на 1 січня 2018 р. місцеві загальні суди по першій інстанції не розглянули 3,9 тис. [2,6

⁴ У зв'язку зі зміною статистичної звітності порівняти всі наведені у цьому розділі показники за 2017 р. з показниками попереднього року неможливо (наказ Голови ДСА України від 09.03.2017 р. № 311 «Про затвердження форм звітів щодо здійснення правосуддя місцевими та апеляційними судами», яким затверджено форму звіту № 1-мз «Звіт місцевих загальних судів про розгляд судових справ» та визнано таким, що втратив чинність, наказ ДСА України від 22.03.2013 № 41 «Про затвердження форми звітності про оперативність розгляду місцевими загальними судами матеріалів кримінального провадження» тощо).

тис.] справ, що на 50 % більше, або 2,2 % [1,7 %] від кількості тих, що перебували у провадженні судів, та за якими 5 тис. [3,4 тис.] осіб трималися під вартою і рахувалися за судами понад 6 місяців, що також більше на 47,7 %.

Протягом 2017 р. місцеві загальні суди **відклали розгляд** у 393,7 тис. справ і матеріалів, або 38,5 % від кількості тих, що перебували у провадженні.

До тривалого перебування справ на розгляді місцевих загальних судів, як і в попередні роки, призводила неявка у судові засідання учасників кримінального провадження. Так, через **неприбуття (неявку) обвинувачених (підсудних), свідків, захисників, прокурорів та інших учасників процесу** було відкладено розгляд 153,1 тис. справ і матеріалів, або 38,9 % від кількості справ і матеріалів, розгляд яких було відкладено.

Із них через неприбуття (неявку) свідків чи потерпілих – 44,4 тис. справ і матеріалів; обвинуваченого (підсудного) – 80,5 тис. справ і матеріалів; неприбуття (неявку) захисника – 16,6 тис. справ і матеріалів; неприбуття (неявку) прокурора – 4,6 тис. справ і матеріалів.

Місцеві загальні суди приймали рішення про **привід свідка** під час розгляду майже 7 тис. [8,1 тис.] справ і матеріалів; із них відповідні підрозділи органів внутрішніх справ, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за дотриманням податкового законодавства, не виконали постанови судів про привід осіб у 2,9 тис. справ і матеріалів, або 41,6 % [37,5 %] від справ і матеріалів, у яких було прийнято рішення про привід свідка; про **привід обвинуваченого (підсудного)** – у 16 тис. [12,9 тис.] справ і матеріалів; із них не виконано постанови судів про привід обвинуваченого (підсудного) – у 7,5 тис. [5,6 тис.] справ і матеріалів, або 46,6 % [43,6 %]. Місцеві загальні суди змінили обвинуваченому (підсудному) запобіжний захід на взяття під варту у 359 [415] справах, що на 13,5 % менше.

Через **нездійснення доставки до суду обвинуваченого (підсудного), який перебуває під вартою**, відкладено розгляд у 11,1 тис. справ і матеріалів, або 2,8 % від кількості тих справ і матеріалів, розгляд яких відкладено.

У зв'язку із **розшуком обвинуваченого (підсудного)** місцеві загальні суди зупинили провадження у 6,5 тис. [5,7 тис.] кримінальних справ, що порівняно з 2016 р. на 14 % більше; їх частка від кількості справ, провадження в яких зупинено, становила 89,2 % [87,6 %]. Найбільший відсоток зупинених провадженням кримінальних справ у зв'язку з розшуком обвинуваченого (підсудного) відмічався у місцевих загальних судах областей: Луганської – 96,8 % [87,2 %] від кількості зупинених провадженням кримінальних справ, Донецької – 95,9 % [94,8 %], Волинської – 94,6 % [84,5 %], Харківської – 93,4 % [93,2 %], Запорізької – 92,8 % [86,4 %], Тернопільської – 92,8 % [95,2 %], Херсонської – 92,3 % [86,9 %], Рівненської – 91,8 % [91,4 %], Хмельницької – 91,7 % [91,9 %].

Упродовж 2017 р. кількість кримінальних справ і матеріалів, провадження в

яких закінчено протягом 3-х місяців становила 862,1 тис. У строк від 3 місяців до 1 року закінчено провадження у 49,4 тис. справ і матеріалів; понад 1 року до 2 років – 7,5 тис. справ і матеріалів; понад 2 років до 3 років – 1,7 тис. справ і матеріалів. Кількість закінчених провадженням у 2017 р. справ і матеріалів, розгляд яких тривав понад 3 роки, становила 784.

3.3. Розгляд клопотань, скарг, заяв під час досудового розслідування та судового розгляду

У 2017 р. на виконання положень КПК слідчі судді розглянули (без повернутих) 578 тис. [486 тис.] клопотань слідчих, прокурорів та інших осіб, що на 18,9 % більше порівняно з 2016 р., із яких задоволено 483,3 тис. [410,1 тис.] клопотань, або 83,6 % [84,4 %] від кількості розглянутих. У тому числі розглянуто усього 54,6 тис. [50,5 тис.] клопотань про застосування запобіжних заходів, із яких задоволено 35,5 тис. [34,2 тис.], або 65,1 % [67,7 %] від кількості розглянутих.

Так, слідчі судді протягом 2017 р. розглянули клопотання: **про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою** – 36,4 тис. [32,3 тис.], із яких задоволено 18,8 тис. [17,4 тис.], або 51,8 % [53,8 %] від кількості розглянутих; **про продовження строків тримання під вартою** – 6,6 тис. [5,9 тис.], із них задоволено 6,2 тис. [5,6 тис.], або 94,1 % [94,5 %]; **про застосування особистого зобов'язання** – 8,5 тис. [9,6 тис.], із яких задоволено 8 тис. [9,2 тис.], або 94,4 % [95 %]; **про застосування домашнього арешту** – 9,2 тис. [8,1 тис.], із них задоволено 8,3 тис. [7,3 тис.], або 91 % [90,7 %]; **про застосування застави** – 425 [386], із яких задоволено 252 [249], або 59,3 % [64,5 %]; **про застосування особистої поруки** – 87 [99], із них задоволено 62 [83], або 71,3 % [83,8 %]. Заходи забезпечення кримінального провадження під час судового розгляду застосовано у 5,8 тис. [5 тис.] справ, у тому числі запобіжний захід тримання під вартою обрано у 1,1 тис. [1,3 тис.] справ.

Крім того, відповідно до положень КПК 1960 р. розглянуто 6 [3] подань органів досудового слідства з різних питань, із яких задоволено 1 [1] подання, або 16,7 % [33,3 %] від кількості розглянутих. У тому числі розглянуто 1 [1] подання про обрання запобіжного заходу у вигляді взяття під варту, яке не було задоволено.

У 2017 р. на 22 % більше розглянуто апеляцій обвинувачених та їх захисників на постанови суддів про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою – 5,4 тис. [4,4 тис.], із яких задоволено 888 [791], або 4,7 % [4,6 %] від кількості задоволених місцевими загальними судами клопотань (подань) про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.

За результатами розгляду справ місцеві загальні суди **взяли під варту** 1,9 тис. [2,3 тис.] осіб, що на 19,8 % менше, ніж у 2016 р. **Звільнено з-під варту** 1,4 тис.

[1,4 тис.] осіб, у тому числі у зв'язку із засудженням особи до інших видів покарання, не пов'язаних із позбавленням волі на певний строк, – 424 [453] особи, або 30,7 % [32,2 %] від кількості звільнених з-під варти; у зв'язку із постановленням стосовно особи виправдувального вироку – 56 [67] осіб. За результатами розгляду апеляцій на судові рішення у кримінальних справах було звільнено з-під варти 378 [451] осіб.

Під **заставу** місцеві загальні суди звільнили 117 [107] осіб; слідчими суддями було задоволено 252 [249] клопотання про застосування застави та 30 [41] клопотань про звернення суми застави у дохід держави.

Слідчим суддям згідно з положеннями ч. 1 ст. 303 КПК надійшло на розгляд 95 тис. [86,2 тис.] **скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора**, які можуть бути оскаржені під час досудового розслідування, що на 10,3 % більше порівняно з 2016 р. Розглянуто (без повернутих) 80,1 тис. [73,5 тис.] скарг, із яких задоволено 41,6 тис. [32,1 тис.], або 51,9 % [43,7 %] від кількості розглянутих.

У тому числі розглянуто скарг (без повернутих): на **бездіяльність слідчого, прокурора**, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення, у неповерненні тимчасово вилученого майна згідно з вимогами ст. 169 КПК, а також у нездійсненні інших процесуальних дій, які він зобов'язаний вчинити у визначений КПК строк (пункт 1 ч. 1 ст. 303 КПК), – 62,2 тис. [57 тис.], із них задоволено 31,7 тис. [23,2 тис.] скарг, або 50,9 % [40,8 %] від кількості розглянутих; на **рішення слідчого чи прокурора про закриття кримінального провадження** (пункти 3, 4 ч. 1 ст. 303 КПК) – 12 тис. [11,3 тис.], із них задоволено 7,8 тис. [7 тис.], або 64,7 % [62,1 %] від кількості розглянутих; на **рішення слідчого, прокурора про відмову в задоволенні клопотання про проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій** (пункт 7 ч. 1 ст. 303 КПК) – 1,9 тис. [1,6 тис.], із них задоволено 752 [599], або 39,6 % [36,7 %] від кількості розглянутих.

Місцеві загальні суди також розглянули 41 [43] скаргу на дії органів досудового слідства та прокурорів (КПК 1960 р.), із яких задовольнили 11 [14], або 26,8 % [32,6 %] від кількості розглянутих.

В **апеляційному порядку** перевірено 25,9 тис. [20,3 тис.] матеріалів за апеляційними скаргами на **ухвали слідчих суддів**, що на 27,5 % більше; розглянуто 25,5 тис. [19,9 тис.], із яких задоволено 6,7 тис. [5,1 тис.], або 26,1 % [25,5 %] від кількості розглянутих.

У 2017 р. місцевими загальними судами на 28,7 % більше розглянуто клопотань **про звільнення від кримінальної відповідальності** – майже 3 тис. [2,3 тис.], із них задоволено 2,9 тис. [2,2 тис.], або 95,7 % [93,4 %] від кількості розглянутих клопотань; від кримінальної відповідальності звільнено 2,9 тис. [2,2

тис.] осіб.

У порядку надання міжнародної правової допомоги місцевими загальними судами усього розглянуто 1,1 тис. [999] запитів, клопотань, скарг, із яких повернуто – 188 [187], задоволено – 829 [750], або 96,1 % [92,4 %] від кількості розглянутих (без повернутих), залишилися нерозглянутими – 125. Також слідчі судді розглянули: клопотань прокурорів про застосування екстрадиційного арешту особи за запитом компетентного органу іноземної держави про її видачу (ст. 584 КПК) – 128 [183], із них повернули – 20 [23], задовольнили – 111 [162]; запитів про вручення документів згідно з положеннями ст. 564 КПК – 229 [234], із яких повернули – 60 [62], задовольнили – 148 [141]; клопотань про приведення вироку суду іноземної держави у відповідність із законодавством України (ст. 609 КПК) – 281 [145], із них повернули – 43 [14], задовольнили – 254 [131].

Із метою усунення причин та умов, що сприяли вчиненню злочинів, а також з інших підстав місцеві загальні суди відповідно до положень КПК 1960 р. постановили 10 [18] окремих ухвал, із них про порушення законності при провадженні дізнання чи досудового слідства – 2 [3].

Із фіксуванням судового процесу за допомогою звукозаписувальних технічних засобів розглянуто 110,6 тис. [103,5 тис.] кримінальних справ.

У режимі відеоконференції судове провадження здійснювалося у 2,1 тис. [1,4 тис.] справ.

Відповідно до ст. 31 КПК протягом 2017 р. судом присяжних розглянуто 57 [51] кримінальних справ.

3.4. Апеляційний розгляд кримінальних проваджень (справ)

У 2017 р. до апеляційних загальних судів усього надійшло на розгляд 244,8 тис. [194,3 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що на 26 % більше порівняно з 2016 р.; у тому числі *справ і матеріалів кримінального судочинства* – 222,6 тис. [181,3 тис.], що на 22,8% більше. Із них надійшло: ухвал про направлення кримінального провадження з одного суду до іншого в межах юрисдикції одного суду апеляційної інстанції (ст. 34 КПК) – 15,7 тис. [10,2 тис.], що на 54,2 % більше; ухвал про надання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії (ст. 248 КПК) – 152,2 тис. [119,5 тис.], що на 27,4 % більше; заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами – 232 [275]; ухвал щодо виконання судового рішення (пункт 4 ч. 2 ст. 539 КПК) – 56 [444], що на 87,4 % менше. За апеляційними скаргами на вироки, ухвали (постанови) місцевих загальних судів надійшло 52,3 тис. [50,7 тис.] справ і матеріалів, що на 3,1 % більше порівняно з попереднім роком, із них за апеляційними скаргами на вироки – 17,7

тис. [18,3 тис.] справ, що на 3,2 % менше.

Усього у 2017 р. апеляційними загальними судами **розглянуто** 239,8 тис. [191,2 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що на 25,4 % більше, ніж у попередньому році, із них саме *кримінального судочинства* – 218,3 тис. [179,1 тис.], що більше на 21,9 %.

В апеляційному порядку перевірено законність та обґрунтованість 40,2 тис. [39,5 тис.] **вироків, ухвал (постанов) місцевих загальних судів**, що на 1,6 % більше; із них **справ за апеляційними скаргами на вироки** – 14,2 тис. [14,9 тис.]. Апеляційні скарги задоволено у 17,1 тис. [17,1 тис.] справ і матеріалів, із них за апеляційними скаргами на вироки – у 7,3 тис. [7,9 тис.] справ, що на 7,5 % менше, ніж у 2016 р.

За апеляційними скаргами **скасовано і змінено вироки місцевих загальних судів** стосовно 8,3 тис. [9,1 тис.] осіб, що на 9,3 % менше. Також зменшилась і частка осіб, стосовно яких в апеляційному порядку у 2017 р. скасовано і змінено вироки місцевих загальних судів; цей показник становив 9,2 % [10,5 %] від кількості осіб, щодо яких ухвалено вироки місцевими загальними судами.

Найбільший відсоток скасованих і змінених за апеляційними скаргами вироків постановили місцеві загальні суди областей: Вінницької – 16,7 % [10 %] від кількості засуджених, виправданих осіб місцевими загальними судами цієї області; Херсонської – 15,4 % [13,8 %]; Чернігівської – 13,2 % [12,5 %]; Кіровоградської – 12,2 % [15,7 %]; Житомирської – 10,6 % [9,6 %]; Івано-Франківської – 10,6 % [12,9 %]; Дніпропетровської – 10,5 % [10,8 %]; Волинської – 10,4 % [10,8 %]; Київської – 10,1 % [12,4 %]; Хмельницької – 10 % [11,3 %]; Черкаської – 9,9 % [13,3 %] та міста Києва – 10,2 % [10,3 %]. Найменший відсоток скасованих і змінених за апеляційними скаргами вироків постановили місцеві загальні суди Полтавської області – 3,3 % [4,5 %].

У тому числі за апеляціями **скасовано вироки** стосовно 4,9 тис. [5,9 тис.] осіб, що на 16,6 % менше, із них: із направленням справи на новий судовий розгляд стосовно 2,8 тис. [3,6 тис.] осіб, або 58 % [61,2 %] від кількості осіб, щодо яких вироки місцевих загальних судів скасовано в апеляційному порядку; із постановленням нового вироку стосовно 1,7 тис. [1,8 тис.] осіб, або 35,3 % [31,2 %].

Найчастіше **підставами для скасування вироків в апеляційному порядку**, як і в минулі роки, були істотні порушення вимог кримінально-процесуального закону (ст. 412 КПК, ст. 370 КПК 1960 р.) – скасовано вироки стосовно 2,5 тис. [3,2 тис.] осіб, що на 20,5 % менше порівняно з 2016 р., або 51,7 % [54,2 %] від кількості тих, щодо яких вироки скасовано. Із них судові провадження здійснено за відсутності захисника, якщо його участь є обов'язковою (пункт 4 ч. 2 ст. 412 КПК), та через порушення права обвинуваченого на захист (пункт 3 ч. 2 ст. 370 КПК 1960 р.) – стосовно 88 [94] осіб. Через неповноту судового розгляду (ст. 410 КПК) – скасовано

вироки стосовно 195 [204] осіб; через однобічність або неповноту дізнання, досудового чи судового слідства (ст. 368 КПК 1960 р.) – стосовно 38 [99] осіб.

В апеляційному порядку скасовано вироки і призначено новий розгляд у суді першої інстанції (пункт 6 ч. 1 ст. 407 КПК, ч. 2 ст. 374 КПК 1960 р.) стосовно 2,8 тис. [3,6 тис.] осіб, або 58 % [61,2 %] від кількості тих, щодо яких скасовано вироки місцевих загальних судів.

Апеляційні загальні суди, скасувавши повністю чи частково вироки місцевих загальних судів, ухвалили нові вироки стосовно 1,7 тис. [1,8 тис.] осіб, або 35,3 % [31,2 %] від кількості тих осіб, щодо яких вироки скасовано. У тому числі новий вирок ухвалено через необхідність застосування більш суворого покарання стосовно 983 [1,1 тис.] осіб, або 56,9 % [57,8 %] від кількості тих, щодо яких апеляційними загальними судами ухвалено нові вироки у справах.

Скасувавши вирок, апеляційні загальні суди закрили кримінальне провадження у справі стосовно 262 [313] осіб, або 5,4 % [5,3 %] від кількості тих, щодо яких вироки скасовано. У тому числі відповідно до положень КПК із закриттям провадження у справі в разі, якщо не встановлені достатні докази для доведення винуватості особи у суді і вичерпані можливості їх отримати в апеляційному порядку, скасовано вироки стосовно 64 [99] осіб, або 24,4 % [31,6 %] від кількості усіх осіб, вироки щодо яких скасовано із закриттям провадження у справі.

Виправдувальні вироки в апеляційному порядку скасовано стосовно 286 [255] осіб, що на 12,2 % більше, ніж у 2016 р.; із них у справах публічного обвинувачення скасовано виправдувальні вироки стосовно 274 [243] осіб. Постановлено новий вирок у зв'язку зі скасуванням необґрунтованого виправдувального вироку стосовно 55 [54] осіб, із них у справах публічного обвинувачення – щодо 52 [51] осіб.

В апеляційному порядку **змінено вироки** стосовно 3,4 тис. [3,3 тис.] осіб, що на 3,7 % більше; проте їх частка від загальної кількості засуджених, виправданих місцевими загальними судами осіб залишилася на рівні попереднього року – 3,8 % [3,8 %]. Із них без зміни кваліфікації злочину з пом'якшенням призначеного покарання, якщо суд апеляційної інстанції визнав, що покарання за своєю суворістю не відповідає тяжкості кримінального правопорушення та особі обвинуваченого, змінено вироки стосовно 1,1 тис. [1,2 тис.] осіб, або 31,4 % [35,9 %] від загальної кількості осіб, щодо яких змінено вирок.

Апеляційними загальними судами також **скасовано ухвали (постанови)** місцевих загальних судів стосовно 3,5 тис. [4,3 тис.] осіб; **змінено ухвали (постанови)** стосовно 239 [561] осіб.

За результатами перегляду судових рішень у кримінальних справах апеляційні загальні суди відповідно до положень КПК 1960 р. постановили 2 [11]

окремі ухвали, із них за виявленими фактами порушення закону, допущеними судьями місцевих загальних судів, – 2 [4].

За **нововиявленими обставинами** у провадженні апеляційних загальних судів перебувало 251 [287] заява про перегляд судових рішень у кримінальних справах; за результатами розгляду повернуто та закрито кримінальне провадження у зв'язку з відмовою від заяви – за 170 [214] заявами; розглянуто по суті 46 [52] заяв.

Згідно з положеннями КПК до апеляційних судів на розгляд також надійшло 25,9 тис. [20,3 тис.] матеріалів за апеляційними скаргами на **ухвали слідчих суддів**, що на 27,5 % більше; розглянуто 25,5 тис. [19,9 тис.], із яких в апеляційному порядку задоволено 6,7 тис. [5,1 тис.], або 26,1 % [25,5 %] від кількості розглянутих.

Станом на 1 січня 2018 р. нерозглянутими залишилися 8,2 тис. справ і матеріалів, або 14 % [11,4 %] від кількості тих, що перебували у провадженні апеляційних загальних судів, у тому числі за апеляційними скаргами на вироки – 5,5 тис., або 25,1 % [19,9 %].

3.5. Касаційний розгляд кримінальних проваджень (справ)⁵

У 2017 р. на розгляд суддів Судової палати у кримінальних справах ВССУ надійшло 11,7 тис. [13,3 тис.] касаційних скарг, справ, матеріалів кримінального провадження, заяв і клопотань (подань) про направлення кримінальних проваджень (справ) з одного суду до іншого, що на 12 % менше порівняно з 2016 р. Усього на розгляді перебувало 13,8 тис. [15,7 тис.] касаційних скарг, справ, матеріалів кримінального провадження, заяв і клопотань (подань) про направлення кримінальних проваджень (справ) з одного суду до іншого, що на 12,2 % менше, із них касаційних скарг – майже 9 тис. [11,2 тис.].

Розглянуто (із урахуванням повернутих) майже 11 тис. [12,8 тис.] справ і матеріалів, або 79,7 % [81,7 %] від кількості тих, що перебували на розгляді, із них повернуто та залишено без розгляду 2,4 тис. справ і матеріалів.

Розглянуто по суті понад 2 тис. [2,7 тис.] кримінальних справ.

Протягом 2017 р. відповідно до положень КПК судді Судової палати у кримінальних справах ВССУ розглянули майже 6 тис. [6,4 тис.] касаційних скарг (без урахування повернутих і залишених без розгляду). За результатами розгляду постановлено ухвали: про відмову у відкритті касаційного провадження – за 1,8 тис. [2,2 тис.] касаційних скарг; про відкриття касаційного провадження – за 3,7 тис. [3,6 тис.] касаційних скарг. На розгляді перебувало понад 3,9 тис. [3,7 тис.]

⁵ Опрацьовано статистичні дані Судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ.

матеріалів кримінального провадження, із них розглянуто понад 1,9 тис. [2,5 тис.], або 49,2 % [67,3 %] від кількості тих, що перебували на розгляді. У зв'язку з відмовою від касаційної скарги закрито 80 [71] касаційних проваджень; залишено без змін – 943 [1,2 тис.] судових рішень; задоволено – 909 [1,2 тис.] касаційних скарг, або 47,1 % [49,6 %].

Відповідно до положень КПК 1960 р. судді ухвалили 246 [493] постанов про відмову у витребуванні кримінальних справ та 120 [124] постанов про їх витребування. На розгляді перебувало 100 [253] кримінальних справ, із них розглянуто – 90 [220], або 90 % [87 %]; залишено без змін – 60 [138] судових рішень; задоволено – 30 [82] касаційних скарг.

У 2017 р. Судовою палатою у кримінальних справах ВССУ переглянуто судові рішення стосовно 2,2 тис. [3,2 тис.] осіб, що на 30,4 % менше порівняно з 2016 р.; із них залишено без змін судові рішення щодо 1,2 тис. [1,6 тис.] осіб, що на 26,6 % менше, або 53,4 % [50,6 %] від кількості переглянутих у касаційному порядку судових рішень у кримінальних справах.

У касаційному порядку усього **скасовано і змінено судових рішень у кримінальних справах** стосовно понад 1 тис. [1,6 тис.] осіб, що на 34,3 % менше. У тому числі *скасовано і змінено вироки місцевих та апеляційних загальних судів* стосовно 457 [780] осіб, що на 41,4 % менше, або 37,6 % [41,2] від загальної кількості осіб, стосовно яких у касаційному порядку переглянуто вироки. Їх частка від кількості осіб, щодо яких ухвалено обвинувальні та виправдувальні вироки місцевими загальними судами, становила 0,5 % [0,9 %]. Із них скасовано вироки місцевих та апеляційних загальних судів – щодо 376 [644] осіб.

У тому числі **скасовано вироки місцевих загальних судів** стосовно 299 [502] осіб, що на 40,4 % менше порівняно з 2016 р., або 34,2 % [37,9 %] від загальної кількості переглянутих вироків судів першої інстанції. За результатами розгляду касаційних скарг скасовано вироки з направленням справи на новий розгляд у суді: першої інстанції – стосовно 64 [124] осіб; апеляційної інстанції – щодо 231 [372] особи. Залишено без змін вироки щодо 524 [744] осіб. **Змінено вироки** стосовно 51 [80] особи. Із закриттям кримінального провадження скасовано вироки щодо 4 [6] осіб.

За результатами розгляду касаційних скарг найбільший відсоток осіб, стосовно яких за касаційними скаргами скасовано вироки місцевих загальних судів, зафіксовано в судах областей: Чернівецької – 59,1 % [35 %], Івано-Франківської – 50 % [29,7 %], Харківської – 45,2 % [40 %]; найменший відсоток таких осіб відмічався в судах областей: Тернопільської – 6,3 % [23,7 %], Луганської – 21,4 % [27,3 %], Житомирської – 22,2 % [18 %].

У тому числі **скасовано вироки апеляційних загальних судів**, ухвалені ними в апеляційному порядку, стосовно 77 [142] осіб, що на 45,8 % менше, або 22,6 % [25,2

%) від загальної кількості осіб, щодо яких ВССУ переглянув вироки апеляційних судів. За результатами розгляду касаційних скарг скасовано вироки з направленням справи на новий розгляд у суді: першої інстанції – стосовно 3 [10] осіб; апеляційної інстанції – щодо 74 [132] осіб. Щодо 233 [366] осіб вироки залишено без змін. **Змінено вироки** стосовно 30 [56] осіб.

Найбільший відсоток осіб, щодо яких за результатами розгляду касаційних скарг скасовано вироки апеляційних загальних судів, ухвалені ними в апеляційному порядку, відмічався в судах областей: Закарпатської – 45,5 % [25 %], Одеської – 40 % [58,8 %], Тернопільської – 37,5 % [50 %]; найменший відсоток таких осіб відмічався в судах областей: Харківської та Рівненської по – 9,1 % [2 % та 20 % відповідно], Запорізької – 13,6 % [27,8 %]. Також слід зазначити, що в Апеляційному загальному суді Луганської області упродовж 2017 р. не було жодного скасованого вироку.

Підставами скасування (ст. 438 КПК) у касаційному порядку вироків місцевих і апеляційних загальних судів були: істотне порушення вимог кримінального процесуального закону (скасовано вироки судів першої та апеляційної інстанцій стосовно 289 [463] осіб; неправильне застосування закону про кримінальну відповідальність (вироки скасовано щодо 53 [67] осіб); невідповідність призначеного покарання тяжкості кримінального правопорушення та особі засудженого (скасовано вироки стосовно 18 [25] осіб).

Суддями Судової палати у кримінальних справах ВССУ у 2017 р. **скасовано і змінено постанови, ухвали** у кримінальних справах місцевих і апеляційних загальних судів стосовно 568 [781] осіб; із них *скасовано ухвал і постанов місцевих загальних судів* – щодо 24 [61] осіб; *змінено* – стосовно 2 [6] осіб; *скасовано ухвал апеляційних загальних судів* – щодо 521 [690] особи; *змінено* – стосовно 21 [23] особи.

За **нововиявленими обставинами** у провадженні ВССУ перебувало 90 [74] заяв щодо перегляду судових рішень у кримінальних справах; за результатами розгляду повернуто та відмовлено у відкритті кримінального провадження за 77 заявами.

У касаційному порядку ВССУ перевірів вироки стосовно 23 [43] осіб, **засуджених до довічного позбавлення волі** за умисне вбивство за обтяжуючих обставин. Стосовно 14 [23] засуджених вироки залишено без змін, скасовано вироки щодо 8 [20] осіб; довічне позбавлення волі замінено на позбавлення волі на певний строк без перекваліфікації злочину стосовно 1 особи.

Станом на 15 грудня 2017 р.⁶ нерозглянутими залишилися 2,8 тис. касаційних скарг, кримінальних справ, матеріалів кримінального провадження,

⁶ Згідно з положеннями пункту 7 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів» вищі спеціалізовані суди та Верховний Суд України з дня початку роботи Верховного Суду припиняють свою діяльність у встановленому законом порядку. Постановою Пленуму Верховного Суду від 30.11.2017 р. № 2 днем початку роботи Верховного Суду визначено 15 грудня 2017 року.

заяв та клопотань (подань) про направлення кримінальних проваджень (справ) з одного суду до іншого, або 20,3 % [18,3 %] від загальної кількості тих, що перебували на розгляді Судової палати у кримінальних справах ВССУ протягом 2017 р.; із них залишено без руху та надано строк для усунення недоліків – 445 [653] справ і матеріалів.

3.6. Перегляд Верховним Судом України⁷ судових рішень у кримінальних провадженнях і справах про адміністративні правопорушення

На розгляд до Судової палати у кримінальних справах ВСУ на виконання положень статей 444–458 КПК та глави 24¹ Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КпАП) у 2017 р. надійшло 465 [499] **заяв про перегляд судових рішень** у кримінальних провадженнях (справах) і справах про адміністративні правопорушення, що на 6,8 % менше порівняно з 2016 р., із них заяв про перегляд судових рішень у кримінальних справах – 441 [482]. Усього (із урахуванням нерозглянутих у попередньому році заяв) на розгляді перебувало 486 [520] заяв, що на 6,5 % менше. Із різних підстав було повернуто 142 [137] заяви, або 29,2 % [26,4 %] від кількості тих, що перебували на розгляді. Відмовлено у допуску за 175 [232] заявами (36 % [44,7 %] від тих, що перебували на розгляді). Допущено кримінальних справ до провадження та винесено ухвалу про відкриття провадження за 45 [46] заявами, або 9,3 % [8,9 %] від тих, що перебували на розгляді.

У провадженні перебувало 45 [54] **витребуваних кримінальних справ**, що на 16,7 % менше, ніж у 2016 р. Розглянуто 30 [48] справ, або 66,7 % [88,9 %] від кількості справ, що перебували на розгляді. За результатами перегляду судових рішень відмовлено у задоволенні 18 [31] заяв, або 60 % [64,6 %] від кількості розглянутих за заявами справ. **Змінено** судові рішення, не передаючи справу на новий розгляд, у 1 [4] справі (3,3 % [8,3 %] від кількості розглянутих справ). Із різних підстав закрито провадження у 1 [4] справі (3,3 % [8,3 %] від кількості розглянутих справ). Судове рішення **скасовано** у 10 [9] справах, або 33,3 % [18,8 %] від кількості розглянутих за заявами справ; із них судові рішення скасовано *повністю* у 8 [8] справах та *частково* – у 2 [1] справах.

У тому числі з підстав **неоднакового застосуванням судом касаційної інстанції однієї і тієї самої норми права, передбаченої законом України про кримінальну відповідальність**, у подібних правовідносинах, що зумовило ухвалення різних за змістом судових рішень, судові рішення скасовано у 2 [4] справах, або 20

⁷ Опрацьовано статистичні дані Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України.

% [44,4 %] від загальної кількості скасованих ВСУ судових рішень у кримінальних справах.

Через **неоднакове застосування судом касаційної інстанції однієї і тієї самої норми права, передбаченої КПК**, що зумовило ухвалення різних за змістом судових рішень, судові рішення скасовано у 5 [4] справах, або 50 % [44,4 %] від кількості скасованих ВСУ судових рішень у кримінальних справах.

У зв'язку із **встановленням міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні справи судом**, судові рішення скасовано у 3 [0] справах, або 30 % від загальної кількості скасованих ВСУ судових рішень у кримінальних справах.

Через **невідповідність судового рішення суду касаційної інстанції викладеному у постанові ВСУ висновку** щодо застосування у подібних правовідносинах норм матеріального права, судові рішення у кримінальних справах не скасовувалися [у 2016 р. – 1, або 11,1 % від загальної кількості скасованих ВСУ судових рішень у кримінальних справах].

Крім того, у 2017 р. на розгляді Судової палати у кримінальних справах ВСУ перебувало 16 [14] заяв про перегляд судових рішень у зв'язку з **нововиявленими обставинами**; із різних підстав повернуто – 13 [11] заяв; нерозглянутими залишилися 3 заяви.

Отже, упродовж 2017 р. на розгляді Судової палати у кримінальних справах ВСУ усього перебувало 508 [545] заяв, кримінальних проваджень (справ), справ про адміністративні правопорушення та заяв про перегляд судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами, що на 6,8 % менше, ніж у 2016 р. Закінчено провадження у 433 [513] заявах, справах і матеріалах, або 85,2 % [94,1 %] від кількості тих, що перебували на розгляді.

Станом на 15 грудня 2017 р.⁸ нерозглянутими залишилися 75 заяв, справ і матеріалів, або 14,8 % [5,9 %] від загальної кількості тих, що перебували на розгляді протягом 2017 р.

3.7. Розгляд загальними судами кримінальних проваджень (справ) про злочини, вчинені неповнолітніми чи за їх участю

Кількість кримінальних справ про злочини, вчинені неповнолітніми чи за їх участю, що **перебували** у 2017 р. на розгляді місцевих загальних судів, збільшилася на 5,6 % порівняно з попереднім роком і становила 6,5 тис. [6,1 тис.] справ; проте їх

⁸ Згідно з положеннями пункту 7 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів» вищі спеціалізовані суди та Верховний Суд України з дня початку роботи Верховного Суду припиняють свою діяльність у встановленому законом порядку. Постановою Пленуму Верховного Суду від 30.11.2017 р. № 2 днем початку роботи Верховного Суду визначено 15 грудня 2017 року.

частка від загальної кількості кримінальних справ, які перебували на розгляді у судах, зменшилася – 3,7 % [4,2 %]. **Розглянуто** 3,9 тис. [4,3 тис.] справ про злочини, вчинені неповнолітніми чи за їх участю, у тому числі із ухваленням вироку – 2,9 тис. [3,1 тис.] справ, що на 8,2 % менше, або 73,6 % [73 %] від кількості усіх розглянутих справ цієї категорії. **Закрито провадження** у 526 [538] справах, що на 2,2 % менше; залишилися нерозглянутими 2,9 тис. таких справ.

За вчинення злочинів у неповнолітньому віці **засуджено** 3,1 тис. [3,5 тис.] осіб, що менше на 11,1 % порівняно з 2016 р.; їх частка від кількості всіх засуджених становила 4 % [4,6 %]. У тому числі за вчинення злочинів у віці від 14 до 16 років засуджено 870 [1 тис.] осіб, що на 14 % менше, або 28,2 % [29,1 %] від загальної кількості засуджених неповнолітніх. За вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів засуджено 1,6 тис. [1,8 тис.] підлітків, або 52,2 % [51,8 %]. За вчинення злочинів у групі засуджено 1,4 тис. [1,6 тис.] неповнолітніх осіб, із них 574 [729] підлітка вчинили злочини за участю дорослих.

Виправдано 5 [9] неповнолітніх осіб.

У **стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння** вчинили злочини 168 [231] неповнолітніх. На час вчинення злочину **не навчалися і не працювали** 767 [770] підлітків. У **неповних сім'ях** виховувалися 1,3 тис. [1,5 тис.] засуджених підлітків. На **обліку органів внутрішніх справ** перебувало 104 [134] неповнолітніх осіб, що на 22,4 % менше, ніж у 2016 р.

Позбавлення волі на певний строк місцеві загальні суди застосували до 416 [495] неповнолітніх осіб; їх частка від загальної кількості засуджених неповнолітніх становила 13,5 % [14,2 %]; **громадські роботи** призначено 197 [287] неповнолітнім особам; **штраф** накладено на 351 [316] неповнолітнього; **арешт** застосовано до 18 [33] підлітків.

Місцеві загальні суди **звільнили від відбування покарання з випробуванням** 1,6 тис. [2 тис.] підлітків, або 53,1 % [57,3 %] від загальної кількості засуджених неповнолітніх. Внаслідок **акта амністії та з інших підстав** звільнено 382 [282] підлітка. **Примусові заходи виховного характеру** застосовано до 347 [401] неповнолітніх, що на 13,5 % менше.

В **апеляційному порядку** перевірено вироки щодо 566 [661] неповнолітніх осіб. Із них **скасовано** вироки стосовно 145 [195] підлітків, у тому числі: із направленням справи на новий судовий розгляд – щодо 99 [120] осіб; із ухваленням нового вироку – щодо 43 [66] осіб. **Змінено** вироки стосовно 205 [167] неповнолітніх осіб; у тому числі із: пом'якшенням призначеного покарання без зміни правової кваліфікації кримінального правопорушення – стосовно 59 [55] підлітків; пом'якшенням призначеного покарання зі зміною правової кваліфікації – щодо 2 [4] неповнолітніх осіб.

За **втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність** (ст. 304 КК) місцевими

загальними судами у 2017 р. засуджено 99 [105] осіб. За **невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей** (ст. 184 КпАП) до адміністративної відповідальності притягнуто 10,7 тис. [14,8 тис.] осіб.

3.8. Розгляд загальними судами кримінальних проваджень (справ) про злочини, вчинені організованими групами та злочинними організаціями

Кількість кримінальних справ про злочини, вчинені організованими групами та злочинними організаціями, що **надійшли** у 2017 р. на розгляд до місцевих загальних судів, збільшилася на 28,4 % порівняно з 2016 р. і становила 357 [278]. Збільшилася також і частка цих справ від загальної кількості кримінальних справ, що надійшли на розгляд до місцевих загальних судів упродовж минулого року, – 0,3 % [0,2 %]. У провадженні місцевих загальних судів **перебувало** 750 [597] справ зазначеної категорії стосовно 2,3 тис. [1,9 тис.] осіб. **Розглянуто** 271 [219] справа про злочини, вчинені організованими групами та злочинними організаціями, із них із ухваленням вироку – 172 [134] справи, що на 28,4 % більше, або 63,5 % [61,2 %] від кількості усіх розглянутих справ цієї категорії. **Закрито провадження** у 12 [7] справах.

За вироками, що набрали і не набрали законної сили, місцеві загальні суди визнали винними у вчиненні злочинів у складі організованих груп та злочинних організацій 338 [244] осіб, або 86,2 % [77,7 %] від загальної кількості засуджених осіб за вчинення злочинів у складі організованих груп та злочинних організацій (за вироками, що набрали і не набрали законної сили); із них у складі: організованих груп – 295 [219] осіб, злочинних організацій – 43 [25] особи. Виправдано (за вироками, що набрали і не набрали законної сили) – 15 [18] осіб.

За вчинення злочинів у складі організованих груп та злочинних організацій **засуджено** 189 [184] осіб (за вироками, що набрали законної сили), або 0,2 % [0,2 %] від загальної кількості засуджених осіб за всі види злочинів; із них громадян України – 185 [175] осіб. **Виправдано** 8 [8] осіб. **Довічне позбавлення волі** за вчинення злочинів у складі організованих груп або злочинних організацій у 2017 р. не застосовувалося. До **позбавлення волі** на певний строк засуджено 86 [82] осіб; їх частка від кількості всіх осіб, засуджених за вчинення злочинів у складі організованих груп та злочинних організацій, становила 45,5 % [44,6 %]. **Штраф** (як основне покарання) накладено на 36 [35] осіб.

Місцеві загальні суди **звільнили від відбування покарання** 67 [67] осіб, або 35,4 % [36,4 %] від загальної кількості засуджених за вчинення злочинів у складі організованих груп та злочинних організацій осіб, із них звільнено **з випробуванням** (ст. 75 КК) – 44 [62] особи.

За **сукупністю злочинів** (ст. 70 КК) місцеві загальні суди призначили покарання 99 [82] особам, або 52,4 % [44,6 %] від загальної кількості засуджених за

вчинення злочинів у складі організованих груп та злочинних організацій осіб; **за сукупністю вироків** (ст. 71 КК) призначено покарання 14 [7] особам, або 7,4 % [3,8 %]. Більш м'яке покарання, ніж це передбачено законом, із урахуванням особи винного і наявності кількох обставин, що пом'якшують покарання та істотно знижують ступінь тяжкості вчиненого злочину (ст. 69 КК), призначено 61 [54] засудженій особі, або 32,3 % [29,3 %].

В **апеляційному порядку** протягом 2017 р. перевірено вирoki місцевих загальних судів у справах про вчинення злочинів у складі організованих груп та злочинних організацій стосовно 67 [72] осіб. **Скасовано** вирoki щодо 28 [38] осіб, що на 26,3 % менше; у тому числі: з направленням справи на новий судовий розгляд – стосовно 26 [34] осіб. Апеляційні загальні суди **змінили** вирoki у справах цієї категорії щодо 15 [15] осіб.

3.9. Склад та структура засуджених осіб, види покарання

Згідно зі статистичними даними Генеральної прокуратури України⁹ упродовж 2017 р. в Україні було **зареєстровано** 523,9 тис. [592,6 тис.] кримінальних правопорушень (злочинів), що на 11,6 % менше, ніж у 2016 р. Із них особливо тяжких злочинів – 16,6 тис. [19 тис.], що менше на 12,8 %; тяжких – 198,1 тис. [213,5 тис.], що на 7,2 % менше; середньої тяжкості – 202,4 тис. [236,4 тис.] та злочинів невеликої тяжкості – 106,8 тис. [123,6 тис.]. Рівень злочинності в розрахунку на 10 тис. населення в Україні у 2017 р. склав 123,4 кримінальних правопорушень (злочинів), тоді як у 2016 р. цей показник становив 138,6.

За даними ДСА у 2017 р. за вирокami, що набрали законної сили, засуджено 76,8 тис. [76,2 тис.] осіб, що на 0,8 % більше порівняно з 2016 р. У тому числі за вчинення **тяжких та особливо тяжких злочинів** засуджено 26,8 тис. [26,7 тис.] осіб, що на 0,2 % більше; їх частка серед усіх засуджених за всі види злочинів залишилася майже на рівні попереднього року і становила 34,8 % [35 %]. За вчинення злочинів **невеликої тяжкості** засуджено 10,1 тис. [майже 11 тис.] осіб, що на 8,2 % менше; їх частка від кількості усіх засуджених за всі види злочинів осіб також зменшилася – 13,1 % [14,4 %].

Найбільше осіб було засуджено місцевими загальними судами областей: Дніпропетровської – 8,4 тис., або 11 % [11,3 %] від загальної кількості засуджених; Харківської – 5,7 тис., або 7,4 % [7,4 %]; Донецької – 5,5 тис., або 7,2 % [7,1 %]; Полтавської – 4,3 тис., або 5,5 % [5,2 %]; Запорізької – 4 тис., або 5,2 % [6 %]; Львівської – 3,6 тис., або 4,7 % [4,7 %]; Вінницької – 3,6 тис., або 4,6 % [4,5 %]; Одеської – 3,5 тис., або 4,6 % [4,2 %]; Київської – 3,3 тис., або 4,2 % [4,2 %] та м. Києва – 3,8 тис., або 5 % [4,7 %]. Найменший показник кількості засуджених

⁹ статистичний звіт Генеральної прокуратури України, форма № 1 «Єдиний звіт про кримінальні правопорушення» за 2017 р.

упродовж 2017 р. осіб зафіксовано у Тернопільській області – 1,1 тис., або 1,4 % [1,7 %] від загальної кількості засуджених.

Найбільшу як кількість, так і частку у **структурі засуджених** за всі види злочинів становили особи, засуджені за вчинення злочинів проти власності (статті 185–198 КК), – 41,7 тис. [42,3 тис.] осіб, що на 1,4 % менше, ніж у 2016 р.; їх частка у структурі всіх засуджених також дещо зменшилась і становила 54,3 % [55,5 %];

- за вчинення злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (статті 305–320 КК) засуджено 10,9 тис. [9,1 тис.] осіб, або 14,1 % [11,9 %] від кількості всіх засуджених за всі види злочинів;

- за вчинення злочинів проти життя та здоров'я особи (статті 115–145 КК) – 6,1 тис. [майже 7 тис.] осіб, або 8 % [9,1 %];

- за вчинення злочинів проти безпеки руху та експлуатації транспорту (статті 276–292 КК) – 4,2 тис. [4,2 тис.] осіб, або 5,5 % [5,5 %];

- за вчинення злочинів проти громадської безпеки (статті 255–270¹ КК) – 3,2 тис. [2,7 тис.] осіб, або 4,1 % [3,6 %];

- за вчинення злочинів проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини) (статті 402–435 КК) – 2,8 тис. [2,6 тис.] осіб, або 3,6 % [3,4 %];

- за вчинення злочинів проти громадського порядку та моральності (статті 293–304 КК) – 1,5 тис. [1,7 тис.] осіб, або 2 % [2,2 %];

- за вчинення злочинів проти правосуддя (статті 371–400 КК) – 1,3 тис. [1,4 тис.] осіб, або 1,7 % [1,9 %];

- за вчинення злочинів проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян (статті 338–360 КК) – 1,2 тис. [1 тис.] осіб, або 1,5 % [1,4 %];

- за вчинення злочинів проти довілля (статті 236–254 КК) – 832 [694] особи, або 1,1 % [0,9 %];

- за вчинення злочинів у сфері господарської діяльності (статті 199–233 КК) – 825 [888] осіб, або 1,1 % [1,2 %];

- за вчинення злочинів проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина (статті 157–184 КК) – 762 [970] особи, або 1 % [1,3 %];

- за вчинення злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, (статті 364–370 КК) – 749 [831] осіб, або 1 % [1,1 %];

- за вчинення злочинів у сфері охорони державної таємниці, недоторканості державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації (статті 328–337 КК) – 305 [418] осіб, або 0,4 % [0,5 %];

- за вчинення злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи (статті 152–156 КК) – 135 [182] осіб, або 0,2 % [0,2 %];

- за вчинення злочинів проти волі, честі та гідності особи (статті 146–151 КК) – 91 [79] особа, або 0,1 % [0,1 %];
- за вчинення злочинів проти основ національної безпеки України (статті 109–114¹ КК) – 75 [59] осіб, або 0,1 % [0,1 %];
- за вчинення злочинів проти безпеки виробництва (статті 271–275 КК) – 73 [55] особи, або 0,1 % [0,1 %];
- за вчинення злочинів у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку (статті 361–363¹ КК) – 42 [24] особи, або 0,05 % [0,03 %];
- за вчинення злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку (статті 436–474 КК) – 5 [7] осіб, або 0,01 % [0,01 %].

На 15,9 % зменшилася кількість осіб, які вчинили злочини у **стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння**, – 9,5 тис. [11,3 тис.] осіб (кожний восьмий засуджений); їх частка від загальної кількості засуджених за всі види злочинів також зменшилася і становила 12,4 % [14,8 %].

Кількість засуджених у 2017 р. за вчинення злочинів у **складі організованої групи чи злочинної організації** зменшилася на 2,7 % і становила 189 [184] осіб, проте їх частка від загальної кількості засуджених за всі види злочинів залишилася на рівні попереднього року – 0,2 % [0,2 %].

На час вчинення злочину **ніде не працювали і не навчалися чи перебували на обліку в державній службі зайнятості** 56,8 тис. [56,2 тис.] осіб, що на 1,1 % більше, або 73,9 % [73,7 %] від загальної кількості всіх засуджених за всі види злочинів; із них раніше судимі – 17,8 тис. [18,2 тис.] осіб. На обліку в службі зайнятості перебувало 1,2 тис. [1,3 тис.] осіб, або 2,2 % [2,4 %] від загальної кількості працездатних осіб, які на час вчинення злочину не працювали і не навчалися.

Зменшилася на 3 % кількість засуджених осіб, які були **раніше судимими і мали незняту або непогашену судимість** – 20,2 тис. [20,8 тис.] осіб; їх частка від загальної кількості всіх засуджених також зменшилася – 26,3 % [27,3 %]; із них раніше були звільнені умовно-достроково 2,6 тис. [3,3 тис.] осіб.

Кількість засуджених **жінок** зменшилася на 2,9 % і становила 8,7 тис. [8,9 тис.], або 11,3 % [11,7 %] від загальної кількості всіх засуджених.

У 2017 р. місцеві загальні суди **виправдали** (за вироками, що набрали законної сили) 311 [314] осіб, із них у справах у формі приватного обвинувачення (порушуються на підставі заяви потерпілого) – 1 [2] особа; у справах публічного обвинувачення – 310 [312] осіб.

Примусові заходи медичного характеру застосовано до 657 [633] неосудних осіб, із них за вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів – до 339 [317] осіб.

Кількість осіб, стосовно яких місцеві загальні суди **закрили провадження** у

справах, збільшилася на 17,1 % і становила 19,7 тис. [16,8 тис.]. Зокрема, **звільнено від кримінальної відповідальності** у зв'язку: з примиренням винного з потерпілим – 3 тис. [2,9 тис.] осіб, їх частка від кількості всіх осіб, щодо яких провадження закрито, становила 15,3 % [17,3 %]; зі зміною обстановки – 422 [601] особи, або 2,1 % [3,6 %]; із дійовим каяттям – 1,4 тис. [1,1 тис.] осіб, або 7,2 % [6,4 %]; зі смертю – 1,2 тис. [813] осіб, або 5,9 % [4,8 %]; із передачею особи на поруки – 428 [457] осіб, або 2,2 % [2,7 %]; з амністією – 122 [43] особи, або 0,6 % [0,3 %]. У тому числі у справах публічного обвинувачення було закрито провадження стосовно майже 17,2 тис. [15,4 тис.] осіб, із них у зв'язку з примиренням винного з потерпілим – щодо 2,8 тис. [2,7 тис.] осіб, або 16,4 % [17,9 %]. За відсутності події, складу злочину чи недоведеністю обвинувачення закрито провадження у справах публічного обвинувачення стосовно 6 [2] осіб.

Штраф як основне покарання місцеві загальні суди наклали на 18,5 тис. [16,6 тис.] осіб, що на 11,3 % більше, або 24,1 % [21,8 %] від загальної кількості засуджених за всі види злочинів. **Громадські роботи** призначено 5,3 тис. [6,6 тис.] осіб, що на 19,7 % менше, або 6,9 % [8,7 %]; **виправні роботи** призначено 122 [161] особам, що на 24,2 % менше, або 0,2 % [0,2 %]; **обмеження волі** застосовано до 1,1 тис. [1,2 тис.] осіб, що на 11,7 % менше, або 1,4 % [1,6 %]; **арешт** – до 2,7 тис. [2,9 тис.] осіб, що на 5,4 % менше, або 3,4 % [3,8 %]; **позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю** у 2017 р. не призначалося – 0 [4].

Кількість осіб, засуджених до **позбавлення волі** на певний строк, зменшилася на 18,3 % і становила 16,1 тис. [19,8 тис.] осіб; проте їх частка від загальної кількості засуджених за всі види злочинів збільшилася – 21,2 % [20,8 %]. Із них 65,5 % [63,3 %] становили особи, засуджені до позбавлення волі за вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів.

Так, у 2017 р. позбавлення волі на певний строк за вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів застосовано до 10,6 тис. [10,6 тис.] осіб, що на 0,5 % менше, ніж у 2016 р. Зокрема, до позбавлення волі засуджено за вчинення таких злочинів: умисне вбивство (ст. 115 КК) – 511 осіб, або 95,9 % [94,1 %] від кількості всіх засуджених за цей вид злочину; розбій (ст. 187 КК) – 748 осіб, або 836 % [85,9 %]; зґвалтування (ст. 152 КК) – 57 осіб, або 85,1 % [91,4 %]; заподіяння умисних тяжких тілесних ушкоджень (ст. 121 КК) – 671 особа, або 57 % [56,6 %]; катування (ст. 127 КК) – 7 осіб, або 58,3 % [66,7 %]; крадіжка (ст. 185 КК) – 7,7 тис. осіб, або 22,5 % [22 %]; грабіж (ст. 186 КК) – 1,8 тис. осіб, або 45,4 % [43,4 %]; вимагання (ст. 189 КК) – 27 осіб, або 42,9 % [38 %]; шахрайство (ст. 190 КК) – 351 особа, або 18,8 % [18,6 %]; незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 307 КК) – 370 осіб, або 65,8 % [62,3 %]; торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини (ст. 149 КК) – 7 осіб, або 30,4 % [19,2 %]; незаконне поводження зі зброєю, бойовими

припасами або вибуховими речовинами (ст. 263 КК) – 380 осіб, або 14,3 % [17,2 %].

За вчинення особливо тяжких злочинів **довічне позбавлення волі** застосовано до 21 [27] особи.

У 2017 р. **більш м'яке покарання**, ніж це передбачено законом, із урахуванням особи винного і наявності кількох обставин, що пом'якшують покарання та істотно знижують ступінь тяжкості вчиненого злочину (ст. 69 КК), призначено 2,8 тис. [3,1 тис.] осіб, що на 9,7 % менше, або 3,7 % [4,1 %] від загальної кількості засуджених.

Місцеві загальні суди **звільнили від відбування покарання** 32,6 тис. [32,2 тис.] засуджених осіб, що на 1,3 % більше; їх частка від загальної кількості засуджених за всі види злочинів осіб залишилася майже на рівні 2016 р. – 42,4 % [42,2 %]; із них **звільнено з випробуванням (ст. 75 КК)** – 29,4 тис. [31,5 тис.] осіб, або 38,3 % [41,3 %]. У тому числі за вчинення тяжких злочинів звільнено від відбування покарання з випробуванням 14,1 тис. [14,4 тис.] засуджених, або 47,8 % [45,9 %] від загальної кількості звільнених із випробуванням осіб, а за особливо тяжкі – 105 [138] осіб, або 0,4 % [0,4 %].

Кількість засуджених осіб, до яких місцеві загальні суди як додаткове покарання застосували **конфіскацію майна**, зменшилася на 11,7 % і становила 1,3 тис. [1,4 тис.]. **Спеціальну конфіскацію**, як один із заходів кримінально-правового характеру, у 2017 р. застосовано до 400 засуджених осіб (за вироками, що набрали і не набрали законної сили).

Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю як додаткове покарання призначено 1,8 тис. [1,9 тис.] осіб, що на 6,7 % менше порівняно з 2016 р.

4. РОЗГЛЯД ЗАГАЛЬНИМИ СУДАМИ СПРАВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Упродовж останніх років спостерігалася тенденція до зменшення надходження до місцевих загальних судів справ і матеріалів про адміністративні правопорушення. Проте, починаючи з 2016 р., надходження на розгляд до судів таких справ поступово збільшується. Так, якщо у 2016 р. кількість справ і матеріалів про адміністративні правопорушення, які **надійшли** на розгляд до місцевих загальних судів, збільшилася на 4,4 % порівняно з попереднім роком, то у 2017 р. їх обсяг зріс на 9,3 % (порівняно з 2016 р.) і становив 732,4 тис. [669,9 тис.]; із них саме справ про адміністративні правопорушення – 716,7 тис. [655,3 тис.], що також більше на 9,4 %. Усього на розгляді **перебувало** 768,2 тис. [687,2

тис.] справ і матеріалів про адміністративні правопорушення, із них справ – 751,7 тис. [672 тис.], що на 11,9 % більше.

Із винесенням постанови місцеві загальні суди **розглянули** 619 тис. [567,7 тис.] справ і матеріалів про адміністративні правопорушення; у тому числі саме справ – 604,4 тис. [554 тис.], або 80,4 % [82,4 %] від кількості тих справ, що перебували на розгляді (стосовно 606,2 тис. [555,6 тис.] осіб). Серед розглянутих із винесенням постанови справ про адміністративні правопорушення 42 % [39,4 %] становили справи про порушення Правил дорожнього руху (статті 121–132¹ КпАП).

За вчинення адміністративних правопорушень, відповідальність за які передбачена КпАП, місцеві загальні суди застосували різні види стягнень до 383,7 тис. [394 тис.] осіб; їх частка від загальної кількості осіб, щодо яких розглянуто справи з винесенням постанови, становила 62 % [70,9 %].

Найпоширенішим видом серед адміністративних стягнень, застосованих місцевими загальними судами до осіб за вчинення адміністративних правопорушень, був і залишається **штраф**. Місцеві загальні суди оштрафували 326,3 тис. [313,2 тис.] осіб, що на 4,2 % більше порівняно з 2016 р.; їх частка від кількості тих осіб, на яких накладено адміністративне стягнення, також збільшилася – 85 % [79,5 %]. Загальна сума накладеного штрафу становила 2 млрд 353 млн 677 тис. грн [902 млн 921 тис. грн], із яких добровільно сплачено лише 203 млн 214 тис. грн, або 8,6 % [18,9 %] від суми накладеного.

Громадські роботи місцеві загальні суди призначили майже 39 тис. [42,5 тис.] правопорушникам, що порівняно з попереднім роком менше на 8,3 %; їх частка від кількості тих осіб, на яких накладено адміністративне стягнення, становила 10,2 % [10,8 %].

Адміністративний арешт призначено 7,8 тис. [13 тис.] осіб, що на 39,9 % менше, або 2 % [3,3 %] від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення.

Виправні роботи місцеві загальні суди застосували до 47 [40] осіб, що на 17,5 % більше, або 0,01 % [0,01 %] від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення.

Позбавлено спеціального права 1,7 тис. [11,2 тис.] осіб, що на 85,3 % менше, або 0,4 % [2,9 %]. Так, у 2017 р. за керування транспортними засобами або суднами особами, які перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції (ст. 130 КпАП), позбавлено права керування транспортним засобом 80 [9,5 тис.] осіб, що на 99,2 % менше, ніж у 2016 р.; проте кількість осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за ст. 130 КпАП, збільшилася на 6,7 % і становила 72,8 тис. [68,2 тис.] осіб.

Попередження місцеві загальні суди застосували до 6 тис. [10,4 тис.] осіб, що на 41,8 % менше, або 1,6 % [2,6 %].

Оплатне вилучення предмета, що був знаряддям вчинення чи безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення (основний і додатковий вид адміністративного стягнення), застосовано до 209 [320] осіб, що на 34,7 % менше; їх частка від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення, залишилася на рівні попереднього року – 0,1 % [0,1 %].

Конфіскацію предметів, що були знаряддями вчинення або безпосередніми об'єктами адміністративного правопорушення, як основний, так і додатковий вид адміністративного стягнення, місцеві загальні суди застосували до 17,4 тис. [18 тис.] осіб, що на 3,2 % менше, або 4,5 % [4,6 %].

У 2017 р. вилучено 84 одиниці вогнепальної зброї, 485 одиниць бойових припасів, 403 кг вибухових речовин. Конфісковано товари та цінності на суму 33 млн 274 тис. грн; валюту – на суму 17 млн грн.

Місцеві загальні суди із різних підстав **закрили провадження** у справах про адміністративні правопорушення стосовно 210,2 тис. [148,4 тис.] осіб, що на 41,6 % більше, або 34 % [26,7 %] від загальної кількості тих, щодо яких розглянуто справи з винесенням постанови. У тому числі *за малозначністю вчиненого правопорушення* з усним зауваженням на адресу правопорушника щодо недопустимості протиправних діянь звільнено від адміністративної відповідальності 43,4 тис. [38 тис.] осіб, що на 14,2 % більше, або 20,6 % [25,6 %] від кількості тих осіб, щодо яких провадження у справі закрито. Найбільший відсоток звільнених з цієї підстави осіб (від кількості осіб, стосовно яких провадження у справі закрито) спостерігався у місцевих загальних судах областей: Житомирської – 42,35 %, або 3 тис. осіб; Волинської – 40,4 %, або 1,7 тис. осіб; Рівненської – 35,9 %, або майже 2 тис. осіб; Сумської – 35,3 %, або 1,2 тис. осіб. Найменший відсоток звільнених за малозначністю вчиненого правопорушення відмічався в судах областей: Луганської – 4,3 %, або 1,1 тис. осіб; Харківської – 8,5 %, або 972 особи.

Значно зросла кількість осіб, стосовно яких місцеві загальні суди закрили провадження у зв'язку *із закінченням строків для накладення адміністративного стягнення*, передбачених ст. 38 КпАП та ст. 467 Митного кодексу України (далі – МК), – 117,1 тис. [70,2 тис.] осіб, що на 67 % більше, або 55,7 % [47,3 %] від кількості тих осіб, стосовно яких провадження у справі закрито. Найбільша частка осіб, щодо яких закрито провадження у справі саме з цієї підстави (від кількості осіб, стосовно яких провадження у справі закрито), зафіксована у місцевих загальних судах областей: Луганської – 91,3 %, або 22,8 тис. осіб; Херсонської – 70,1 %, або майже 6 тис. осіб; Харківської – 67 %, або 7,7 тис. осіб; Полтавської – 62,1 %, або 5 тис. осіб; Івано-Франківської – 60,2 %, або 3,3 тис. осіб.

За відсутністю події та складу адміністративного правопорушення закрито

провадження у справах стосовно 44,2 тис. [36,3 тис.] осіб, що на 21,7 % більше; проте їх частка від кількості осіб, стосовно яких провадження у справі закрито, зменшилася – 21 % [24,4 %]. Найбільший відсоток осіб, щодо яких провадження у справі закрито саме з цієї підстави (від кількості осіб, стосовно яких провадження у справі закрито), відмічався у місцевих загальних судах областей: Миколаївської – 32,8 %, або 2 тис. осіб; Кіровоградської – 31,4 %, або 1,3 тис. осіб; Київської – 30,8 %, або 2,9 тис. осіб; Вінницької – 30,2 %, або 1,9 тис. осіб.

За вчинення адміністративних правопорушень у віці від 16 до 18 років місцеві загальні суди застосували **заходи впливу**, передбачені ст. 24¹ КпАП, до 12,2 тис. [13,1 тис.] неповнолітніх осіб, що на 7,1 % менше.

У **структурі справ про адміністративні правопорушення**, що надійшли на розгляд до місцевих загальних судів, найбільшу частку становили:

- справи про порушення правил дорожнього руху, що спричинило пошкодження транспортних засобів, вантажу, автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, дорожніх споруд чи іншого майна (ст. 124 КпАП), – 19,7 % [20,9 %] від усіх справ про адміністративні правопорушення, що надійшли на розгляд, або 141,3 тис. таких справ;

- справи про вчинення правопорушень, пов'язаних із керування транспортними засобами або суднами особами, які перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції (ст. 130 КпАП) – 17,7 % [15,1 %], або 127 тис. справ;

- справи про вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування (ст. 173² КпАП) – 13,1 % [13 %], або 93,6 тис. справ (місцеві загальні суди призначили: громадські роботи – 35,2 тис. [38,7 тис.] осіб; адміністративний арешт – 3,6 тис. [4,7 тис.] осіб);

- справи про дрібне хуліганство (ст. 173 КпАП) – 9,8 % [9,3 %], або 70,2 тис. справ;

- справи про порушення правил адміністративного нагляду (ст. 187 КпАП) – 4,2 % [4,2%], або майже 30 тис. справ;

- справи про незаконне перетинання або спробу незаконного перетинання державного кордону України (ст. 204¹ КпАП) – 3,7 % [3,3 %], або 26,2 тис. справ;

- справи про невиконання батьками або особами, які їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей (ст. 184 КпАП) – 2,5 % [3,4 %], або майже 18 тис. справ;

- справи про розпивання пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв військовослужбовцями (ст. 172²⁰ КпАП) – 2,1 % [2,9 %], або 15,2 тис. справ;

- справи про торгівлю з рук у невстановлених місцях (ст. 160 КпАП) – 2,1 % [2,4

%), або 15,2 тис. справ;

– справи про порушення порядку ведення податкового обліку, надання аудиторських висновків (ст. 163¹ КпАП) – 1,7 % [1,8 %], або 12,5 тис. справ;

– справи про неподання або несвоєчасне подання платіжних доручень на перерахування належних до сплати податків та зборів (обов'язкових платежів) (ст. 163² КпАП) – 1 % [1,8 %], або 7,1 тис. справ.

Протягом 2017 р. місцеві загальні суди розглянули 7,9 тис. [8,5 тис.] справ **про порушення митних правил**, що на 6,6 % менше порівняно з попереднім роком; їх частка від загальної кількості розглянутих місцевими загальними судами справ про адміністративні правопорушення також зменшилась і становила 1,3 % [1,5 %]. Адміністративне **стягнення** за порушення митних правил накладено на 6,7 тис. [7,4 тис.] осіб, що на 9,5 % менше, або 84,4 % [87,1 %] від кількості осіб, щодо яких справи про порушення митних правил розглянуто з винесенням постанови. **Закрито справи** стосовно 1,2 тис. [1,1 тис.] осіб, із них у зв'язку із закінченням строків накладення адміністративних стягнень (ст. 467 МК) – щодо 372 [314] осіб, що на 18,5 % більше.

У справах про порушення митних правил місцеві загальні суди **оштрафували** 5,6 тис. [6,5 тис.] осіб, або 84,1 % [87,6 %] від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення митних правил. Загальна сума накладеного місцевими загальними судами на порушників штрафу становила 1 млрд 401 млн 186 тис. грн., із яких добровільно сплачено лише 5 млн 344 тис. грн., або 0,4 % [1,2 %] від суми накладеного. **Конфіскація** товарів, транспортних засобів – безпосередніх предметів порушення митних правил (як основний, так і додатковий вид адміністративного стягнення) застосована до 5,3 тис. [6,2 тис.] осіб, що на 14,5 % менше порівняно з 2016 р.

Упродовж 2017 р. на розгляд до місцевих загальних судів на виконання вимог Закону України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII «Про запобігання корупції» надійшло 5 тис. [2,6 тис.] **справ про вчинення корупційних правопорушень**, відповідальність за які передбачена КпАП (глава 13-А «Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією», статті 172⁴–172⁹ КпАП), що на 93,5 % більше, ніж у 2016 р.

Із винесенням постанови місцеві загальні суди **розглянули** 3,9 тис. [2,1 тис.] справ про адміністративні корупційні правопорушення, або 75,5 % [79,8 %] від кількості тих, що перебували на розгляді.

Місцеві загальні суди **закрили провадження** у справах про адміністративні корупційні правопорушення стосовно 1,8 тис. [612] осіб, що у 2,9 раза більше; їх частка від кількості осіб, щодо яких справи про адміністративні корупційні правопорушення розглянуто з винесенням постанови, також значно збільшилася – 45,3 % [29 %]. У тому числі провадження у справах закрито у зв'язку з: *відсутністю події та складу адміністративного правопорушення* – стосовно 1 тис. [333] осіб, або

57,6 % [54,4 %] від кількості осіб, щодо яких провадження у справах цієї категорії закрито; *закінченням строків для накладення адміністративного стягнення*, передбачених ст. 38 КпАП, – стосовно 477 [168] осіб, або 26,8 % [27,5 %]. *За малозначністю* вчиненого корупційного правопорушення звільнено від адміністративної відповідальності 247 [96] осіб, або 13,9 % [15,7 %].

Штраф накладено на 2,2 тис. [1,5 тис.] осіб, що на 43,6 % більше; їх частка від кількості осіб, стосовно яких розглянуто справи про адміністративні корупційні правопорушення з винесенням постанови, становила 54,7 % [71 %]. Загальна сума накладеного судами штрафу склала 4 млн 179 тис. грн, із яких добровільно сплачено 2 млн 441 тис. грн, або 58,4 % [57,5 %] від суми накладеного. **Конфіскацію** предметів, грошей (як додаткове стягнення) застосовано до 29 [126] осіб. Розмір установлені заподіяної матеріальної шкоди склав 3,4 тис. грн [829 грн], відшкодовано – 0 [0] грн.

Станом на 1 січня 2018 р. місцеві загальні суди не розглянули 46,5 тис. справ і матеріалів про адміністративні правопорушення, або 6,1 % [5,6 %] від кількості тих, що перебували у провадженні; із них саме справ про адміністративні правопорушення – 45,3 тис. або 6 % [5,6 %].

У 2017 р. на розгляд **до апеляційних загальних судів** надійшло 22,2 тис. [майже 13 тис.] апеляційних скарг на постанови місцевих загальних судів у справах про адміністративні правопорушення, що на 71 % більше, ніж у 2016 р. Таке зростання відбулося, в основному, за рахунок збільшення у 2,8 раза кількості оскаржуваних постанов місцевих загальних судів, винесених за результатами розгляду справ про адміністративні правопорушення, відповідальність за які передбачена ст. 130 КпАП (керування транспортними засобами або суднами особами, які перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції). Так, у 2017 р. на розгляд надійшло 11,1 тис. [3,9 тис.] таких апеляційних скарг; розглянуто – 8,7 тис. [2,8 тис.] скарг, що у 3,1 раза більше; із них залишено без змін постанов місцевих загальних судів – 5,5 тис. [1,5 тис.], що більше, ніж у 2016 р. у 3,6 раза, скасовано – 2,9 тис. [702] постанов, змінено – 285 [588] постанов.

За апеляційними скаргами розглянуто 16,6 тис. [9,9 тис.] справ, що на 67,6 % більше. За результатами перегляду **скасовано і змінено** 7 тис. [5 тис.] постанов, що на 41,8 % більше; із них скасовано – 6 тис. [3,5 тис.] постанов. Частка скасованих і змінених постанов місцевих загальних судів у справах про адміністративні правопорушення (від загальної кількості ними ухвалених) дещо збільшилась і становила 1,2 % [0,9 %]. *Із закриттям провадження* у справі скасовано 4,4 тис. [2,3 тис.] постанов, у тому числі через відсутність події і складу адміністративного правопорушення – 2,5 тис. [1,3 тис.], що у 2 раза більше. *Із прийняттям нової постанови* скасовано 1,6 тис. [1,2 тис.] постанов. *У зв'язку із розглядом справи за*

відсутності особи або якщо немає підтвердження про своєчасне її сповіщення про час і місце розгляду справи скасовано 467 [179] постанов, що у 2,6 раза більше.

Понад строки, встановлені КпАП, апеляційні загальні суди розглянули 4,9 тис. [1,3 тис.] апеляційних скарг, або 29,4 % [13,5 %] від усіх розглянутих скарг на постанови у справах про адміністративні правопорушення.

У тому числі за результатами перегляду апеляційними загальними судами постанов місцевих загальних судів **у справах про порушення митних правил скасовано і змінено** 538 [566] постанов, що на 4,9 % менше, ніж у 2016 р., або 6,5 % [6,7 %] від кількості винесених місцевими загальними судами постанов за порушення вимог МК.

У 2017 р. за апеляційними скаргами розглянуто 573 [544] справи **про корупційні правопорушення**. За результатами перегляду апеляційними загальними судами **скасовано і змінено** 286 [239] постанов місцевих загальних судів у справах зазначеної категорії, що на 20,2 % більше; проте їх частка від загальної кількості винесених місцевими загальними судами постанов у справах про корупційні правопорушення значно зменшилась і становила 5,7 % [11,3 %].

Станом на 1 січня 2018 р. апеляційні загальні суди не розглянули 1,9 тис. апеляційних скарг на постанови місцевих загальних судів у справах про адміністративні правопорушення, або 8,3 % [10,1 %] від кількості тих, що перебували на розгляді.

4.1. Розгляд загальними судами справ про порушення Правил дорожнього руху

Упродовж 2017 р. на розгляді місцевих загальних судів **перебувало** 302,6 тис. [256,1 тис.] справ про порушення Правил дорожнього руху (далі – Правила), що на 18,2 % більше порівняно з 2016 р.; їх частка від загальної кількості справ про адміністративні правопорушення, що перебували на розгляді місцевих загальних судів, становила 40,3 % [38,1 %].

Із різних підстав місцеві загальні суди **закрили провадження** у 61,9 тис. [34,7 тис.] справ про порушення Правил, або 20,5 % [13,6 %] від усіх справ про порушення Правил, що перебували на розгляді.

Із винесенням постанови **розглянуто** майже 254 тис. [218,1 тис.] справ про порушення Правил, що на 16,4 % більше; їх частка від числа всіх справ про адміністративні правопорушення, розглянутих із винесенням постанови, також збільшилася – 42 % [39,4 %].

За порушення Правил місцеві загальні суди застосували різні види стягнень до 192,2 тис. [183,8 тис.] правопорушників, або 50,1 % [46,7 %] від усіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення.

Найпоширенішим видом серед адміністративних стягнень, застосованих

до осіб за порушення Правил, був **штраф**. Так, оштрафовано 190,1 тис. [168,8 тис.] осіб, що на 12,6 % більше; їх частка від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил, також значно збільшилася – 98,9 % [91,8 %]. Загальна сума накладеного штрафу становила 875 млн 481 тис. грн [416 млн 232 тис. грн], із яких добровільно сплачено 178 млн 904 тис. грн, або 20,4 % [35,6 %] від суми накладеного.

Позбавлення права керування транспортними засобами застосовано до 1,7 тис. [11,3 тис.] осіб, що на 85,3 % менше порівняно з 2016 р., або 0,9 % [6,1 %] від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил. Як зазначалося вище, за вчинення правопорушення, передбаченого ст. 130 КпАП, у 2017 р. позбавлено права керування транспортним засобом лише 80 [9,5 тис.] осіб, що на 99,2 % менше.

Адміністративний арешт за порушення Правил призначено 199 [3,5 тис.] осіб, що на 94,3 % менше, ніж у 2016 р.; їх частка від кількості усіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил, також зменшилася – 0,1 % [1,9 %]. Таке зменшення кількості осіб, яким місцеві загальні суди за вчинення адміністративних правопорушень призначили адміністративний арешт, відбулося у зв'язку з прийняттям Закону України № 1446-VIII від 7 липня 2016 р. «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за керування транспортними засобами у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції». Цим Законом зокрема посилено адміністративну відповідальність осіб за вчинення правопорушень, склад яких передбачено ст. 130 КпАП, а саме: суттєво підвищено суму штрафу за керування транспортними засобами у стані алкогольного, наркотичного сп'яніння або сп'яніння під впливом лікарських препаратів, а такий вид адміністративного стягнення як адміністративний арешт із санкцій частин першої, другої та третьої зазначеної статті вилучено.

Громадські роботи місцеві загальні суди призначили 220 [232] особам, або 0,1 % [0,1 %] від кількості усіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил.

Попередження винесено 22 [23] особам. **Оплатне вилучення транспортного засобу** у його власника застосовано до 146 [257] осіб, що менше на 43,2 % порівняно з 2016 р.

За порушення водієм правил керування транспортним засобом, правил користування ременями безпеки або мотошоломами (**ст. 121 КпАП**) накладено адміністративне стягнення на 588 [260] осіб, що у 2,3 раза більше; їх частка від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил, становила 0,3 % [0,1 %]; штраф накладено на 389 [205] осіб; місцеві загальні

суди позбавили права керування транспортними засобами 144 [28] особи; до 39 [10] осіб застосовано адміністративний арешт; оплатне вилучення транспортного засобу у його власника застосовано до 4 [4] осіб; громадські роботи призначено 11 [10] особам; попередження винесено 1 [1] особі.

За перевищення водіями транспортних засобів встановлених обмежень швидкості руху, проїзд на заборонний сигнал регулювання дорожнього руху та порушення інших правил дорожнього руху (ст. 122 КпАП) накладено адміністративне стягнення на 1,3 тис. [1,2 тис.] осіб, що на 15,7 % більше; їх частка від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил, становила 0,7 % [0,6 %]. У тому числі позбавлено права керування транспортним засобом 33 [29] водія; штраф накладено на 1,3 тис. [1,1 тис.] осіб.

За невиконання водіями вимог про зупинку (ст. 122² КпАП) адміністративне стягнення накладено на 1,3 тис. [1,1 тис.] осіб, що на 20,1 % більше, або 0,7 % [0,6 %] від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил. Штраф накладено на 1,2 тис. [1 тис.] осіб; права керування транспортними засобами позбавлено 57 [78] осіб.

Через залишення місця дорожньо-транспортної пригоди (ст. 122⁴ КпАП) адміністративне стягнення накладено на 3,5 тис. [3,5 тис.] осіб, що на 0,3 % менше, або 1,8 % [1,9 %] від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил; штраф накладено на 3,3 тис. [3,3 тис.] осіб; громадські роботи призначено 162 [183] особам; адміністративний арешт – 22 [25] особам; позбавлено права керування транспортними засобами 2 [5] особи.

За порушення особами, які керують транспортними засобами, правил руху через залізничні переїзди (ст. 123 КпАП) накладено адміністративне стягнення на 1,7 тис. [993] осіб, що 71,4 % більше, або 0,9 % [0,5 %] від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил. У тому числі штраф накладено на 1,7 тис. [963] осіб; позбавлено права керування транспортними засобами 40 [25] осіб; адміністративний арешт застосовано до 8 [5] осіб; оплатне вилучення транспортного засобу у його власника застосовано до 9 [1] осіб.

За порушення Правил, що спричинило пошкодження транспортних засобів, вантажу, автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, дорожніх споруд чи іншого майна (ст. 124 КпАП), накладено адміністративне стягнення на 110,6 тис. [108,2 тис.] осіб, що на 2 % більше; позбавлено права керування транспортним засобом 1,3 тис. [1,9 тис.] осіб, або 1,2 % [1,7 %] від кількості тих, на яких накладено адміністративне стягнення саме за цей вид правопорушення; штраф накладено на 109,3 тис. [106,6 тис.] осіб; громадські роботи призначено 1 [8] особі.

За керування транспортними засобами або суднами особами, які перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції (ст. 130

КпАП), накладено адміністративне стягнення на 72,6 тис. [68,2 тис.] осіб, що на 6,5 % більше; їх частка від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил, становила 37,8 % [37,1 %]. У тому числі штраф накладено на 72,4 тис. [55,2 тис.] осіб; позбавлено права керування транспортним засобом 80 [9,5 тис.] осіб, або 0,1 % [14 %] від кількості тих, на яких накладено адміністративне стягнення саме за цей вид правопорушення. Оплатне вилучення транспортного засобу у його власника застосовано до 133 [252] осіб; адміністративний арешт – до 130 [3,4 тис.] осіб; громадські роботи призначено 42 [22] особам.

Станом на 1 січня 2018 р. місцеві загальні суди не розглянули 22,6 тис. справ про порушення Правил, або 7,5 % [7,5 %] від кількості тих справ, що перебували на розгляді.

До апеляційних загальних судів у 2017 р. на розгляд **надійшло** 15,6 тис. [7,8 тис.] **апеляційних скарг** на постанови місцевих загальних судів у справах про порушення Правил, що на 99,3 % більше, ніж у 2016 р.

Зокрема у 2,8 раза збільшилася кількість оскаржуваних постанов місцевих загальних судів, винесених за результатами розгляду справ про адміністративні правопорушення, відповідальність за які передбачена **ст. 130 КпАП**. Так, у 2017 р. на розгляд надійшло 11,1 тис. [3,9 тис.] таких апеляційних скарг; розглянуто – 8,7 тис. [2,8 тис.] скарг, що у 3,1 раза більше; із них залишено без змін постанов місцевих загальних судів – 5,5 тис. [1,5 тис.], що більше, ніж у 2016 р. у 3,6 раза, скасовано – 2,9 тис. [702] постанов, змінено – 285 [588] постанов.

Усього за апеляційними скаргами **розглянуто** 12,2 тис. [5,9 тис.] таких справ, або 73,6 % [72,5 %] від кількості тих, що перебували на розгляді апеляційних загальних судів. У тому числі **скасовано і змінено** 4,9 тис. [2,8 тис.] постанов місцевих загальних судів у справах про порушення Правил, або 1,9 % [1,3 %] від кількості ухвалених місцевими загальними судами постанов за порушення цих Правил; **залишено без змін** – 7,3 тис. [3 тис.] постанов, що у 2,4 раза більше порівняно з попереднім роком.

5. ЗВЕРНЕННЯ ДО ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ СУДІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ

Згідно зі статистичними даними ДСА упродовж 2017 р. із порушенням передбачених КПК строків звернуто до виконання 82 [40] вироки, що у 2,1 раза більше порівняно з 2016 р., або 0,1 % [0,05 %] від кількості ухвалених судами по першій інстанції вироків; у тому числі стосовно осіб, які трималися під вартою, – 3 [0].

Суди загальної юрисдикції усього видали на виконання 821,7 тис. [809,4 тис.]

виконавчих документів, що на 1,5 % більше порівняно з попереднім роком. У тому числі 6,7 тис. [7,4 тис.] виконавчих листів – про відшкодування збитків, завданих злочинами, що на 9,2 % менше. Сума, що підлягала стягненню, також зменшилася на 61,1 % і становила 297 млн 920 тис. грн.

У 2017 р. на 11,1 % більше видано на виконання документів у справах про адміністративні правопорушення – 178,7 тис. [160,8 тис.] на суму 1 млрд 21 млн 333 тис. грн.

**Відділ аналізу судової статистики у кримінальних справах
правового управління (ІІ) департаменту аналітичної
та правової роботи Верховного Суду**